

NGHIÊN CỨU HIỆN TRẠNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH TẠI THỊ XÃ ĐÔNG TRIỀU, TỈNH QUẢNG NINH

Nguyễn Thị Bích Liên*, Chu Thành Huy
Trường Đại học Khoa học - ĐH Thái Nguyên

TÓM TẮT

Thị xã Đông Triều có nhiều tiềm năng lợi thế để phát triển du lịch. Du lịch Đông Triều đã có những mô hình thành công, hứa hẹn sức phát triển tốt. Tuy nhiên, hiện nay còn thiếu các nghiên cứu về hiện trạng phát triển du lịch một cách tổng thể và chi tiết. Vì vậy, nghiên cứu này nhằm tạo cơ sở khoa học cho địa phương xây dựng định hướng phát triển du lịch tại thị xã Đông Triều. Do đó, nghiên cứu đã trình bày kết quả khảo sát thực địa tại 3 tuyến: Trung tâm thị xã Đông Triều, Khu vực làng quê Yên Đức và các khu vực lân cận khác. Tác giả trực tiếp quan sát, phỏng vấn, ghi âm, chụp ảnh, thu thập số liệu, tài liệu tại địa phương về thực trạng khai thác tài nguyên du lịch, hiện trạng khai thác tuyến, điểm, sản phẩm và các hoạt động du lịch, cơ sở vật chất - kỹ thuật phát triển du lịch, kết quả hoạt động kinh doanh du lịch. Từ đó, tác giả đánh giá điểm mạnh, điểm yếu của du lịch tại thị xã Đông Triều; định hướng các giải pháp để phát triển du lịch tại địa phương, nhằm đưa thị xã Đông Triều trở thành điểm đến hấp dẫn đối với du khách trong nước và quốc tế.

Từ khóa: *Tài nguyên du lịch; phát triển du lịch; du lịch; thị xã Đông Triều; tỉnh Quảng Ninh.*

Ngày nhận bài: 01/8/2020; Ngày hoàn thiện: 08/12/2020; Ngày đăng: 09/12/2020

STUDYING THE SITUATION OF TOURISM DEVELOPMENT IN DONG TRIEU TOWN, QUANG NINH PROVINCE

Nguyen Thi Bích Lien*, Chu Thanh Huy
TNU - University of Sciences

ABSTRACT

Dong Trieu town has many potential advantages for tourism development. Dong Trieu tourism has had successful models, promising good development. However, currently there is a lack of research on the current status of tourism development in a comprehensive and detailed way. Therefore, this study aims to create a scientific basis for the locality to develop a tourism development orientation in Dong Trieu town. Therefore, the study presented field survey results at 3 routes: Dong Trieu town center, Yen Duc village area and other surrounding areas. Several methods were applied, including observation, interview, record, photographing and collection of local data and documents on the current situation of exploitation of tourism resources, current status of route exploitation, points, products and activities. From there, the strengths and weaknesses of tourism in Dong Trieu town have been assessed; and thus several solutions to develop tourism in the locality, in order to make Dong Trieu town an attractive destination for domestic and international tourists were proposed.

Keywords: *Travel resources; tourism development; travel; Dong Trieu town; Quang Ninh province*

Received: 01/8/2020; Revised: 08/12/2020; Published: 09/12/2020

* Corresponding author. Email: lienntb@tnus.edu.vn

1. Đặt vấn đề

Trong lịch sử nhân loại, du lịch được ghi nhận như là một sở thích, một hoạt động nghỉ ngơi tích cực của con người. Ngày nay, du lịch đã trở thành một nhu cầu không thể thiếu được trong đời sống văn hóa, xã hội ở các nước. Về mặt kinh tế, du lịch đã trở thành một trong những ngành kinh tế quan trọng của nhiều nước công nghiệp phát triển. Mạng lưới du lịch được thiết lập ở hầu hết các quốc gia trên thế giới. Du lịch mang lại lợi ích kinh tế to lớn, thông qua việc tiêu dùng của du khách đối với các sản phẩm của du lịch. Nhu cầu của du khách bên cạnh việc tiêu dùng các hàng hoá thông thường còn có những nhu cầu tiêu dùng đặc biệt: nhu cầu nâng cao kiến thức, học hỏi, văn cảnh, chữa bệnh, nghỉ ngơi, thư giãn...

Ngành du lịch của Việt Nam đã có những bước tiến rõ rệt, đóng góp rất lớn cho kinh tế đất nước và góp phần không nhỏ trong việc thực hiện nhiệm vụ công nghiệp hóa – hiện đại hóa đất nước, cải thiện đời sống nhân dân.

Quảng Ninh là một tỉnh ven biển thuộc vùng Đông Bắc Việt Nam, với tài nguyên du lịch phong phú đa dạng. Quảng Ninh được ví như “một Việt Nam thu nhỏ” [1], vì có cả biển, đảo, đồng bằng, trung du, đồi núi, biên giới. Vậy nên du lịch Quảng Ninh ngày càng phát triển mạnh mẽ.

Đông Triều là một trong những thị xã thuộc tỉnh Quảng Ninh, với tiềm năng phát triển du lịch vượt trội. Đông Triều là vùng đất cổ, trong quá trình dựng nước và giữ nước đã ghi đậm nhiều dấu ấn lịch sử và văn hóa. Dưới thời nhà Trần, Đông Triều là trung tâm tôn giáo, Phật giáo, trung tâm của chùa - tháp. Đông Triều còn gồm rất nhiều đền, chùa gắn liền với lịch sử dựng nước và giữ nước vừa có ý nghĩa lịch sử và tâm linh rất cao: đền Lê Chân, đền An Sinh, chùa Ngọa Vân, chùa Hồ Thiên, Cửa Chúa Năm Phương, lăng mộ các vua Trần, chùa Quỳnh Lâm, chùa Trạo Hà, chùa Cầm...[2].

Hiện nay các di tích ở Đông Triều đang được đầu tư phát triển với tốc độ rất chậm, chưa có các dự án đầu tư lớn. Đến thời điểm hiện tại

mới tập trung đầu tư các thiết chế văn hóa như Dự án Trung tâm Văn hóa - Thể thao thị xã; Trung tâm Văn hóa Thể thao phường Xuân Sơn...; chưa đầu tư dự án bảo tồn, tôn tạo nhiều di tích bị bỏ quên, bị xuống cấp nghiêm trọng. Lượng khách tham quan còn hạn chế chủ yếu là khách địa phương và một phần nhỏ du khách trong tỉnh. Trung bình lượng khách du lịch đến với Đông Triều đạt trên 800.000 lượt (năm 2018), 4 tháng đầu năm 2019, số lượng khách du lịch đến với Đông Triều đạt 632.027 lượt. Lượng khách đến tham quan chủ yếu là vào các tháng của quý 1 và tháng đầu của quý 2, các tháng còn lại thì lượng khách đến các điểm di tích lịch sử rất ít, thể hiện rõ nét tính thời vụ trong du lịch ở thị xã. Phát triển kinh tế chưa tương xứng với tiềm năng, lợi thế của thị xã; khu vực du lịch, dịch vụ tăng trưởng chậm [3].

Bên cạnh đó, người dân thị xã Đông Triều (Quảng Ninh) hàng ngày phải đối mặt với ô nhiễm môi trường, hậu quả của việc khai thác than mang lại; một số nơi, người dân phải sống hàng ngày trong khí bụi, nước bẩn và nguy hiểm.... Việc đổi mới mô hình tăng trưởng phát triển từ “nâu” sang “xanh” cần được đẩy mạnh.

Chính vì vậy, tác giả đã tiến hành nghiên cứu hiện trạng phát triển du lịch tại thị xã Đông Triều, tỉnh Quảng Ninh để góp phần phát triển du lịch của thị xã và giảm những tác động của khai thác than đến môi trường.

2. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu

2.1. Phạm vi nghiên cứu

Nghiên cứu được thực hiện trên phạm vi ranh giới hành chính thị xã Đông Triều, tỉnh Quảng Ninh.

2.2. Đối tượng nghiên cứu

Tài nguyên du lịch tự nhiên, tài nguyên du lịch nhân văn ở thị xã Đông Triều. Các hoạt động du lịch đang triển khai tại khu vực.

2.3. Phương pháp nghiên cứu

2.3.1. Phương pháp khảo sát thực địa

Tiến hành khảo sát điền dã các điểm du lịch tại thị xã Đông Triều, Quảng Ninh. Việc khảo sát thực địa được lên kế hoạch và phân chia

thành 3 tuyến: Trung tâm thị xã Đông Triều; Khu vực làng quê Yên Đức và các khu vực lân cận khác; trực tiếp quan sát, phỏng vấn, ghi âm, chụp ảnh, thu thập số liệu, tài liệu tại địa phương nhằm điều tra tổng hợp về điều kiện tự nhiên, tài nguyên du lịch của khu vực và bổ sung, chỉnh sửa, cập nhật số liệu, thông tin đã thu thập. Đây là phương pháp quan trọng trong việc thực hiện nghiên cứu, bởi thông qua các tư liệu thực tế và cụ thể mới giải quyết tốt được nội dung nghiên cứu đề ra.

2.3.2. Phương pháp thống kê, phân tích, tổng hợp thông tin

Phương pháp thống kê không chỉ được áp dụng trong giai đoạn nghiên cứu sơ bộ của thu thập các tài liệu, các bài báo, các báo cáo, các nghiên cứu nghiên cứu đã có về khu vực..., mà còn sử dụng trong quá trình phân tích chọn lọc, xử lý các số liệu phục vụ cho mục đích nghiên cứu. Những tài liệu thông tin luôn được bổ sung, cập nhật, đảm bảo cơ sở cho việc xử lý, phân tích, đánh giá các vấn đề cho nội dung nghiên cứu.

Đối với thị xã Đông Triều, tỉnh Quảng Ninh, nguồn tài liệu được khai thác từ nhiều nguồn khác nhau có liên quan đến hoạt động du lịch của vùng. Đầu tiên là phân tích, tổng hợp nguồn tư liệu, sau đó so sánh, đối chiếu với những thông tin thu thập và điều tra, phỏng vấn tại thực địa. Việc xử lý thông tin tốt sẽ đảm bảo tính khách quan, chính xác cho các luận điểm khoa học của nghiên cứu.

2.3.3. Phương pháp đánh giá tổng hợp

Tiến hành đánh giá những thông tin, tư liệu thu thập được từ đó đưa các kết quả thống kê chính xác, tìm ra các ưu điểm cần được phát huy, và những hạn chế cần được khắc phục hoặc đổi mới.

Các dạng tài nguyên không tồn tại độc lập mà thường tồn tại, phát triển trên cùng một không gian, có quan hệ tương hỗ lẫn nhau. Vì vậy, sau khi điều tra, đánh giá từng loại tài nguyên du lịch cần tiến hành đánh giá tổng hợp các loại tài nguyên.

Phương pháp này đòi hỏi phải xem xét tất cả các yếu tố tự nhiên và nhân văn cùng mối liên hệ mật thiết của chúng cũng như với con người thông qua các hoạt động kinh tế.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Hiện trạng hoạt động du lịch tại thị xã Đông Triều

3.1.1. Hiện trạng khai thác tuyến, điểm

Trên địa bàn thị xã hiện có 121 di tích, gồm 01 Khu Di tích Quốc gia đặc biệt, 7 di tích cấp Quốc gia, 15 di tích cấp tỉnh. Trong đó có 45 di tích tổ chức hoạt động lễ và lễ hội hàng năm đang ngày càng thu hút đông đảo du khách đến tham quan. Xác định được lợi thế đó, Đông Triều đã phối hợp với các cấp, ngành chỉ đạo và đặc biệt tăng cường công tác huy động xã hội hóa đầu tư xây dựng các dự án hạ tầng giao thông, kết nối di tích, các hạng mục công trình tu bổ, tôn tạo các di tích góp phần phát triển loại hình du lịch tâm linh trên địa bàn. Với 4 tuyến và 14 điểm du lịch được tỉnh công nhận trên địa bàn, thị xã Đông Triều đã tích cực trong công tác chỉ đạo, quảng bá về các tiềm năng, thế mạnh của địa phương; chú trọng phát triển các sản phẩm du lịch của địa phương, mở rộng không gian du lịch nhằm thu hút ngày càng nhiều khách du lịch đến với Đông Triều. Trong đó, du lịch tâm linh vẫn được xác định là sản phẩm thế mạnh của thị xã. Du lịch tâm linh khai thác những yếu tố văn hóa tâm linh trong quá trình diễn ra các hoạt động du lịch, dựa vào những giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể gắn với lịch sử hình thành nhận thức của con người về thế giới, những giá trị về đức tin, tôn giáo, tín ngưỡng và những giá trị tinh thần đặc biệt khác [4]. Bên cạnh đó, sản phẩm du lịch làng nghề thủ công truyền thống như gốm sứ cũng được thị xã Đông Triều khai thác triệt để. Các doanh nghiệp trên địa bàn đã phát huy, tạo ra dòng gốm sứ mỹ nghệ phục vụ xuất khẩu; đồng thời, xây dựng các điểm dừng chân cho khách du lịch tham quan, góp phần tạo các tour du lịch tham quan, mua sắm tại Đông Triều. Không chỉ tập trung cho các sản phẩm du lịch làng nghề truyền thống, du lịch tâm linh, Đông Triều đã mở rộng không gian du lịch, phát triển thêm nhiều loại hình du lịch, trong đó phải kể đến như du lịch sinh thái, trải nghiệm. Điển hình như việc đầu tư xây dựng và khai thác đối với điểm du lịch làng quê Yên Đức - một trong những mô hình đặc

trung của làng quê Việt là một điểm đến hấp dẫn đối với du khách, đặc biệt là khách du lịch phương Tây và các em học sinh, sinh viên có nhu cầu tìm hiểu về lịch sử, văn hóa và tham gia trải nghiệm các hoạt động sản xuất của người dân địa phương [5]. Ngoài ra, Đông Triều còn có nhiều cảnh quan sinh thái hấp dẫn du khách với hệ thống vườn, đồi, sông, hồ... Điểm du lịch Hồ Khe Chè đã thu hút nhiều du khách, đặc biệt là giới trẻ đến tham quan với các loại hình dịch vụ: nghỉ dưỡng, dạo bộ, khám phá các cánh rừng, bơi thuyền ngắm cảnh hồ, câu cá, cắm trại, thưởng thức các đặc sản ẩm thực của địa phương... Thị xã đang nghiên cứu phát triển mô hình sản xuất gắn với du lịch, như xây dựng các tour du lịch tham quan mô hình trồng trọt, nuôi trồng thủy sản gắn với vùng sản xuất tập trung; xây dựng sản phẩm nông nghiệp trở thành sản phẩm du lịch.

3.1.2. Sản phẩm và các hoạt động du lịch

* Sản phẩm du lịch tâm linh

Với lợi thế gồm 121 điểm di tích với 1 khu di tích cấp quốc gia đặc biệt, 7 di tích cấp quốc gia và 15 di tích cấp tỉnh, Đông Triều đang ngày càng thu hút đông đảo du khách đến tham quan.

* Sản phẩm du lịch tham quan học tập lịch sử cách mạng

Đông Triều có một hệ thống các di tích lịch sử - cách mạng, gắn liền với các cuộc kháng chiến của dân tộc trong thế kỷ 20 như: Đệ tứ chiến khu - chiến khu Trần Hưng Đạo, chùa Bắc Mã, di tích chùa Non Đông thuộc cụm di tích Khu mỏ Mạo Khê, Cụm di tích lịch sử, văn hoá xã Yên Thọ; Cụm di tích Yên Đức, trong đó có “hang 73” ghi dấu sự kiện thực dân Pháp hun lửa làm chết 73 người dân và chiến sỹ du kích của ta. Bên cạnh việc đáp ứng nhu cầu tham quan của khách du lịch, những di tích kể trên còn là được xem những “bảo tàng ngoài trời” có ý nghĩa quan trọng trong việc tuyên truyền, giáo dục truyền thống cách mạng, yêu nước cho các thế hệ trẻ, học sinh, sinh viên. Trong những năm gần đây, điểm du lịch làng quê Yên Đức còn thu hút ngày càng nhiều đối tượng khách là các em học sinh, sinh

viên có nhu cầu tìm hiểu về lịch sử đánh giặc giữ nước của người dân địa phương.

Sản phẩm du lịch này hiện nay chưa được khai thác nhiều và cũng chưa được đầu tư nên đường vào các di tích lịch sử còn khó khăn và cơ sở vật chất phục vụ tại các điểm di tích cũng chưa được đầu tư, nhiều di tích bị bỏ quên, bị xuống cấp nghiêm trọng. Hầu hết di tích cách mạng hiện do các cơ quan, doanh nghiệp chịu trách nhiệm bảo tồn gìn giữ chưa được phát huy hết giá trị, thậm chí một số đang trong tình trạng bỏ mặc cho mưa nắng bào mòn.

* Sản phẩm du lịch khai thác từ yếu tố tài nguyên du lịch văn hóa truyền thống phi vật thể
Cùng với hệ thống các di tích lịch sử - văn hóa có khả năng thu hút khách du lịch thì phong tục tập quán ở đây cũng mang những nét độc đáo nổi bật và khác lạ so với các vùng khác. Gắn liền với môi trường sống và nghề nghiệp chính của người dân, các phong tục tập quán ở đây đều mang bản sắc địa phương. Đây là những nguồn tài nguyên du lịch được kết tinh ở dạng phi vật thể khá thu hút khách du lịch. Thông qua phong tục tập quán của người dân, khách du lịch sẽ có điều kiện hiểu rõ hơn về đời sống văn hóa tinh thần, cũng như những mong ước trong cuộc sống của người dân ở đây đối với các đối tượng thần linh. Song, dù các tài nguyên du lịch này có độc đáo đến như vậy, nhưng sản phẩm du lịch tham quan phong tục, tập quán ở đây vẫn chưa có khả năng thu hút khách du lịch đến và lưu trú lại. Bởi việc khai thác các giá trị tài nguyên du lịch văn hóa phi vật thể vào hoạt động kinh doanh du lịch của tỉnh chưa được chú trọng nhiều. Hiện nay các sản phẩm du lịch phong tục tập quán ở tỉnh tuy có những nét độc đáo nhưng chưa phong phú về số lượng. Có rất nhiều phong tục độc đáo nhưng hiện chưa được khôi phục lại và khai thác hết các giá trị văn hóa đặc sắc phục vụ cho mục đích du lịch.

* Sản phẩm du lịch trải nghiệm làng nghề

Đông Triều có các làng nghề gốm sứ nổi tiếng ở Việt Nam. Sản phẩm làng nghề là kết

tinh của lao động sáng tạo và văn hóa vùng đất Đông Triều, việc tạo dáng sản phẩm được thực hiện với bàn xoay điện đã hỗ trợ và tạo điều kiện cho người thợ đạt năng suất sản xuất cao. Đặc biệt, các loại hoa văn, họa tiết phong phú đa dạng thể hiện dưới lớp men không những đảm bảo độ bền và an toàn cho sản phẩm mà còn phản ánh sâu đậm cuộc sống, con người và thiên nhiên Việt Nam như tứ quý, sông nước hữu tình... Đông Triều còn nổi tiếng với các đồ gốm sứ có độ tinh xảo cao như bình hoa, ấm tích, hình thú, tượng... nổi tiếng nhất là bộ “độc ẩm trà” bằng sứ đỏ.

Khách du lịch sẽ được tận mắt chứng kiến bàn tay tài hoa của người nghệ nhân làm ra những sản phẩm gốm sứ nổi tiếng được đem đi bán nhiều nơi trong cả nước và được xuất khẩu ra nước ngoài. Ngoài ra khách du lịch còn được tự tay làm ra những sản phẩm theo những ý tưởng riêng của mình để làm kỷ vật.

Hiện nay hoạt động du lịch tại các làng nghề truyền thống chưa được khai thác hết giá trị văn hóa, các cơ sở sản xuất và hộ kinh doanh tại những làng nghề trong vùng và hướng dẫn viên du lịch chỉ mới dừng lại ở việc đưa khách tới mua hàng hóa mà chưa đáp ứng được nhu cầu nâng cao hiểu biết của họ.

3.1.3. Hiện trạng cơ sở vật chất - kỹ thuật phát triển du lịch

Hệ thống cơ sở vật chất Đông Triều đang được đầu tư và phát triển, đẩy mạnh sự liên kết các tuyến đường tạo điều kiện thuận lợi cho việc di chuyển phát triển du lịch.

Hệ thống giao thông:

- Đường bộ: Đẩy nhanh xây dựng tuyến đường cao tốc nối Hà Nội với Hạ Long qua thị xã Đông Triều; cải tạo nâng cao Quốc lộ 18 từ cấp III lên cấp II đặc biệt là các đoạn đường từ Đông Triều đến Hạ Long, xây dựng tuyến đường vành đai phía Nam của thị xã; hoàn thiện tuyến đường nối giữa danh thắng Yên Tử và khu di tích lịch sử nhà Trần; nâng cấp tỉnh lộ 332 và 333 lên loại III đến năm 2020; nâng cấp tỉnh lộ 345 lên loại V đến năm 2020, mục tiêu lên loại III năm 2030; Nghiên cứu đầu tư xây dựng tuyến đường nối quốc lộ 18 trên địa bàn xã Thùy An, qua địa bàn xã

Nguyễn Huệ nối với tỉnh Hải Dương bằng cầu bắc qua sông Đông Mai và tuyến đường trung tâm thị xã Đông Triều từ Quốc lộ 18 vào khu di tích Ngọa Vân.

Thực hiện việc liên kết vùng, thị xã đầu tư nâng cấp đường giao thông phục vụ phát triển du lịch như: Tuyến đường hành hương chạy theo thung lũng và trên triền núi từ kinh đô Phật giáo Thiền phái Trúc lâm Yên Tử (TP. Uông Bí) sang chùa Hồ Thiên, Ngọa Vân, Quỳnh Lâm (Đông Triều) kéo dài lên Chí Linh (Hải Dương) và con đường Tây Yên Tử đi sang chùa Vĩnh Nghiêm (Bắc Giang).

- Đường sắt: Đẩy nhanh tiến độ hoàn thành tuyến đường sắt Yên Viên – Phả Lại – Hạ Long – Cái Lân để thúc đẩy phát triển kinh tế, thu hút khách du lịch đến thị xã Đông Triều và tăng cường hợp tác liên vùng, liên tỉnh.

- Đường thủy: Nâng mực nước tối đa tại Bến Cấn lên 4.000 – 5.000 DWT (tấn); xây dựng cảng tại khu vực xã Yên Đức, xã Hồng Thái Tây. Các phương tiện giao thông trên địa bàn vẫn chưa thực sự chú ý đến khai thác vận chuyển khách du lịch, toàn tỉnh có 20 xe (từ 16 đến 47 chỗ) được cấp biển đạt chuẩn phục vụ khách du lịch. Trong đó, 18 xe được cấp là của Công ty CP Thương mại Du lịch và Vận chuyển khách Tình Nghĩa và 2 xe là của Công ty CP Thương mại Dịch vụ và Du lịch Cao Su, tại thị xã Đông Triều vẫn chưa có phương tiện nào được cấp biển đạt chuẩn phục vụ khách du lịch.

Cùng với việc phát triển hệ thống cơ sở lưu trú cần phát triển hệ thống các cơ sở vui chơi giải trí, hệ thống nhà hàng và các dịch vụ bổ trợ khác như hệ thống cơ sở văn hoá, ngân hàng...

Cơ sở lưu trú, ăn uống, dịch vụ du lịch: Theo kết quả điều tra của UBND thị xã Đông Triều, hiện nay trên địa bàn thị xã có khoảng hơn 300 cơ sở kinh doanh nhà hàng, khách sạn đang hoạt động trên địa bàn huyện, tập trung chủ yếu tại 2 thị trấn Mạo Khê, thị trấn Đông Triều.

Qua bảng 1 ta có thể thấy giai đoạn 2015 – 2019 là giai đoạn tăng nhanh về số lượng các doanh nghiệp kinh doanh cơ sở lưu trú.

Bảng 1. Hiện trạng cơ sở lưu trú du lịch thị xã Đông Triều (2015 – 2019)

Năm	2015	2016	2017	2018	2019
Cơ sở	46	61	76	81	82
Phòng	210	250	272	316	325

Nguồn: [3]

Bảng 2. Hiện trạng chất lượng các cơ sở lưu trú du lịch thị xã Đông Triều đến năm 2017

STT	Các chỉ tiêu chất lượng (xếp theo hạng sao)	Số cơ sở	Số phòng
1	1 – 3 sao	05	43
2	Cơ sở đạt tiêu chuẩn kinh doanh	42	169
3	Cơ sở không đạt tiêu chuẩn kinh doanh	35	113
4	Tổng	82	325

Nguồn: [3]

Nhiều điểm dừng chân trên dọc tuyến đường 18A từ Hà Nội đến Hạ Long đã thu hút được khách du lịch quốc tế cũng như trong nước như: Công ty gốm sứ Thành Đồng (Bình Dương); điểm dừng chân sứ Đông Thành (Đức Chính); điểm trưng bày sản phẩm dịch vụ du lịch của tập đoàn Hoàng Hà, Du thuyền Bảo Ngọc, công ty TNHH Phúc Gia, Xí nghiệp sứ Đông Triều, công ty gốm sứ Thành Hữu (Cụm công nghiệp Kim Sơn); Khu vui chơi giải trí Long Hải, công ty TNHH Quang Vinh, công ty CP Quang và Mỹ nghệ xuất khẩu (thị trấn Mạo Khê)... Nổi bật trong số đó là 4 điểm dừng chân của các doanh nghiệp đã được công nhận đạt tiêu chuẩn phục vụ khách du lịch gồm: điểm Dừng chân Thành Đồng, Cửa hàng gốm Thành Tâm 668, Cửa hàng Gốm Thái Sơn 88, Trung tâm OCOP tỉnh Quảng Ninh. Hàng năm thu hút số lượng lớn khách du lịch đến thăm quan, mua sắm.

Bên cạnh những kết quả đạt được, thì cơ sở lưu trú của du lịch Đông Triều qui mô nhỏ, tỷ lệ các khách sạn đạt tiêu chuẩn xếp hạng sao còn chưa nhiều. Bên cạnh đó, chất lượng kinh doanh một số cơ sở thiếu tính chuyên nghiệp, điều này sẽ hạn chế việc thu hút khách của du lịch Đông Triều.

Chất lượng phục vụ tại các cơ sở kinh doanh ăn uống, cơ sở lưu trú chưa cao được thể hiện qua bảng 2, thiếu các hoạt động dịch vụ du

lịch như: phòng lễ tân đón tiếp khách tại các di tích lịch sử văn hóa, danh lam thắng cảnh, thiếu các cửa hàng bán đồ lưu niệm phục vụ khách tại các khu di tích, trung tâm vui chơi giải trí phục vụ khách du lịch. Nhìn chung các cơ sở phục vụ phát triển du lịch còn rất thiếu và yếu về đầu tư.

Cơ sở vui chơi, giải trí tại thị xã Đông Triều: Điển hình như khu vui chơi giải trí Tân Việt Bắc, công viên nước Hà Lan, công viên Bình Dương, khu du lịch làng quê Yên Đức, khu du lịch sinh thái hồ Khe Chè... Cùng với đó, hệ thống cơ sở lưu trú, nhà hàng, điểm dừng chân mua sắm phục vụ khách du lịch trên địa bàn thị xã cũng đã và đang được đầu tư cơ bản đáp ứng nhu cầu phát triển du lịch.

3.1.4. Kết quả hoạt động kinh doanh du lịch

Trong những năm qua, thị xã Đông Triều cũng chú trọng đầu tư cơ sở vật chất, phát triển kết cấu hạ tầng phục vụ cho hoạt động du lịch trên địa bàn, các công trình di tích lịch sử - văn hóa đã được tôn tạo bằng nhiều nguồn vốn từ ngân sách, vốn xã hội hóa.

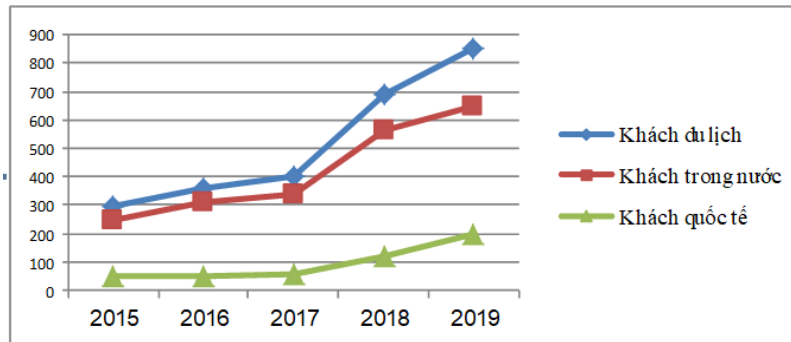
Hiện có khoảng hơn 300 cơ sở kinh doanh nhà hàng, khách sạn trên địa bàn thị xã chủ yếu tập trung tại 2 thị trấn Mạo Khê, thị trấn Đông Triều, xã Yên Thọ. Nhiều điểm dừng chân trên dọc tuyến quốc lộ 18A từ Hà Nội đến Hạ Long đã thu hút được khách du lịch quốc tế cũng như trong nước.

Mặc dù các đối tượng tham quan của thị xã Đông Triều là rất hấp dẫn song hầu hết vẫn chưa được khai thác phục vụ cho hoạt động du lịch nên lượng khách đến với các điểm thăm quan là chưa nhiều và chỉ tập trung vào một số điểm chính như: chùa Quỳnh Lâm, chùa Hồ Thiên, chùa Mỹ Cự, đền lăng mộ các vua Trần... dẫn đến việc doanh thu của ngành du lịch còn thấp thể hiện qua bảng 3. Lượng khách tham quan tại các điểm di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn thị xã chủ yếu là vào các tháng của quý 1 và tháng đầu của quý 2 (tương ứng với các tháng đầu năm theo âm lịch) được gọi chung là mùa lễ hội còn vào các tháng còn lại thì lượng khách đến các điểm di tích lịch sử là rất ít. Điều này thể hiện rõ nét tính thời vụ trong du lịch của các điểm di tích lịch sử văn hóa ở thị xã Đông Triều.

Bảng 3. Lượng khách du lịch đến Đông Triều giai đoạn 2015 – 2019

Chỉ tiêu	2015	2016	2017	2018	2019	Tốc độ tăng (%)
Khách du lịch	298.210	358.401	400.492	688.489	850.000	30,2
Khách trong nước	245.435	309.069	340.368	565.44	649.998	56,0
Khách Quốc tế	52.775	49.332	60.124	123.049	200.002	37,0
Doanh thu ngành du lịch	8,2 tỷ	8,8 tỷ	10,1 tỷ	14,5 tỷ	16,8 tỷ	38,0
Số ngày lưu trú bình quân	1	1	1	1	1	

Nguồn: [3]

Hình 1. Lượng khách du lịch đến thị xã Đông Triều

Qua hình 1 ta thấy du khách đến với các điểm di tích của huyện chủ yếu là khách nội địa.

Du khách đến Đông Triều với mục đích cúng bái, lễ Phật, văn cảnh chùa, ít có mục đích tìm hiểu các giá trị văn hóa, lịch sử, nghệ thuật kiến trúc tại đây.

3.2. Các định hướng cơ bản phát triển du lịch tại thị xã Đông Triều

3.2.1. Định hướng phát triển các điểm du lịch

Hiện tại thị xã Đông Triều có 14 điểm du lịch: Điểm du lịch Đền An Sinh; điểm du lịch Đền Thái xã An Sinh; điểm du lịch Chùa Quỳnh Lâm (xã Trảng An); điểm du lịch Chùa Am Ngọa Vân; điểm du lịch Chùa Hồ Thiên (xã Bình Khê); điểm du lịch địa điểm lịch sử Trung tâm chiến khu Đông Triều (chùa Bắc Mã), (xã Bình Dương); điểm du lịch Cụm di tích lịch sử cách mạng khu mỏ than Mạo Khê (phường Mạo Khê); điểm du lịch Làng quê Yên Đức (xã Yên Đức); điểm du lịch Hồ Khe Chè (xã An Sinh); điểm du lịch Công viên Hà Lan (phường Mạo Khê); điểm du lịch Trung tâm giới thiệu và bán sản phẩm OCOP Quảng Ninh (phường Mạo Khê); điểm du lịch Công ty Cổ phần Thành Đồng (xã Bình Dương); điểm du lịch Công ty Cổ phần Thái Sơn 88 (xã Yên Thọ) và điểm du lịch Chi nhánh Công ty TNHH Quang Vinh (phường Mạo Khê).

Nhận thấy Đông Triều có nhiều các di chỉ khảo cổ có giá trị lịch sử, để phát huy cả về giá trị nghệ thuật, giá trị lịch sử thì Đông Triều nên xây dựng bảo tàng Đông Triều. Bảo tàng được xây dựng là nơi quy tụ các sản phẩm khảo cổ từ thời nhà Trần một triều đại lớn sẽ thu hút được nhiều khách du lịch. Bảo tàng cần xây dựng ở phường Mạo Khê là trung tâm của thị xã để thu hút cả về khách du lịch trong vùng và ngoại vùng.

Đông Triều có ngọn núi cao nhất là núi Am Váp với độ cao 1.031 m thuộc phía Bắc của thị xã An Sinh, đây có khung cảnh đẹp đứng trên đây có thể nhìn thấy toàn bộ Đông Triều, điều kiện để phát triển du lịch leo núi, ngắm thác. Đây là một dãy núi lý tưởng cho các hoạt động du lịch thể thao.

3.2.2. Định hướng phát triển các tuyến du lịch

Đông Triều có nhiều tiềm năng, thế mạnh để phát triển du lịch. Đặc biệt phát triển 4 tuyến du lịch gồm: Tuyến du lịch tâm linh di tích nhà Trần; tuyến du lịch tâm linh kết hợp sinh thái; tuyến du lịch khám phá miền quê Đông Triều; tuyến du lịch Đệ tứ chiến khu Đông Triều.

Trong các tuyến du lịch trên địa bàn thị xã thì du lịch tâm linh được chú trọng hàng đầu với 3/4 tuyến du lịch tâm linh hoặc du lịch tâm linh kết hợp sinh thái, gồm các điểm du lịch là di tích nằm trong quần thể khu di tích quốc

gia đặc biệt nhà Trần tại Đông Triều và di tích gắn với lịch sử Đệ tứ Chiến khu Đông Triều năm xưa. Đó là “Tuyến du lịch tâm linh di tích nhà Trần”, với 5 điểm di tích nhà Trần là chùa Quỳnh Lâm, đền An Sinh, đền Thái, chùa - Am Ngọa Vân và chùa Hồ Thiên. Bên cạnh đó, “Tuyến du lịch tâm linh kết hợp sinh thái” có 2 điểm di tích nhà Trần là đền An Sinh, đền Thái gắn kết với khu du lịch hồ Khe Chè. “Tuyến du lịch Đệ tứ Chiến khu Đông Triều” có địa điểm trung tâm chiến khu Đông Triều (chùa Bắc Mã), đình - chùa Hồ Lao, đền An Biên, cụm di tích lịch sử cách mạng mỏ than Mạo Khê gắn với khu chợ Mạo Khê. Hệ thống di tích nhà Trần tại Đông Triều và di tích gắn với lịch sử về Đệ tứ Chiến khu Đông Triều là những “thương hiệu” riêng của thị xã được nhiều người biết đến, nay đã được khai thác để phục vụ sự phát triển của du lịch địa phương.

Tuy nhiên, nếu các tuyến du lịch phần lớn là du lịch tâm linh sẽ không đáp ứng được hết nhu cầu về giải trí và trải nghiệm của du khách, tạo sự nhàm chán cho các du khách, và không phát huy hết tiềm năng vốn có của Đông Triều. Từ các phân tích, tổng hợp các tiềm năng tự nhiên phát hiện các định hướng mới cho du lịch Đông Triều không chỉ là du lịch tâm linh mà là sự kết hợp giữa du lịch tâm linh, du lịch sinh thái và du lịch thể thao.

Tuyến nội địa:

Tuyến 1: Trung tâm Đông Triều - đền An Biên - chùa Bắc Mã - Đền Thái - lăng mộ các vua Trần - chùa Ngọa Vân - Hồ Thiên - chùa Quỳnh Lâm - Hồ Khe Chè - Làng quê Yên Đức (du lịch văn hóa kết hợp du lịch sinh thái).

Tuyến 2: Trung tâm Đông Triều - núi Am Váp - hồ Bến Châu - khu di tích lịch sử cách mạng Đông Triều (du lịch văn hóa kết hợp du lịch thể thao).

4. Kết luận

Thị xã Đông Triều là một vùng đất có tiềm năng du lịch nổi bật tại tỉnh Quảng Ninh, Đông Triều hoàn toàn có đủ khả năng để phát triển mạnh mẽ song song về cả du lịch tự nhiên, du lịch nhân văn. Chúng có quan hệ tương hỗ lẫn nhau và là thế mạnh to lớn để du lịch Đông Triều phát triển mạnh mẽ. Trong

thời gian qua Đông Triều đã đầu tư phát triển các dự án giao thông vận tải, công nghệ thông tin liên lạc nhằm mục đích phát triển tiềm năng du lịch một cách tối ưu nhất. Tuy nhiên, Đông Triều phải đối mặt với khó khăn về cơ sở hạ tầng, tiện nghi nơi cơ sở lưu trú cho các du khách, các điểm và tuyến du lịch còn nghèo nàn việc khai thác di sản văn hóa vào phát triển du lịch ở thị xã Đông Triều còn kém.

Trên cơ sở kết quả nghiên cứu, tác giả đưa ra định hướng mới cho du lịch Đông Triều không chỉ là du lịch tâm linh mà là sự kết hợp giữa du lịch tâm linh, du lịch sinh thái và du lịch thể thao. Tác giả cũng đưa ra các giải pháp nhằm mục tiêu phát triển du lịch bao gồm:

- Giải pháp về tổ chức quản lý du lịch
- Giải pháp về cơ sở vật chất kỹ thuật và đầu tư phát triển: đầu tư phát triển: cơ sở lưu trú (khách sạn, resort), cơ sở vui chơi giải trí du lịch, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch
- Giải pháp về sản phẩm
- Giải pháp về phát triển nguồn nhân lực
- Giải pháp về đẩy mạnh xúc tiến, quảng bá

Với những kết quả đạt được, nghiên cứu hy vọng sẽ đóng góp một phần vào việc nâng cao hiệu quả khai thác sản phẩm du lịch thành sản phẩm du lịch đặc sắc mang đậm nét văn hóa của thị xã Đông Triều, nâng cao khai thác du lịch Đông Triều thành sản phẩm du lịch đặc trưng riêng của tỉnh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1]. T. H. N. Pham, "Assessing the potential of spiritual tourism development in Quang Yen town, Quang Ninh province," *TNU Journal of Science and Technology*, vol. 225, no. 07, pp. 208-215, 2020.
- [2]. T. A. Tran, *Cultural Conduct in Tourism, Reference Book*. National University Publishing House, Hanoi, 2004, reprint 2010.
- [3]. Department of Culture and Information of Dong Trieu Town, *Summary report on Culture and Information in 2019 and implementation of tasks in 2020*, 2019.
- [4]. D. M. Duong, "Spiritual tourism in Vietnam: theoretical and practical issues," *Journal of Science and Technology, VNU-HCM*, vol. 19, no. X5, pp. 37-45, 2016.
- [5]. V. S. Duong, *Vietnam Festival in Tourism Development*. Hanoi University of Culture, Hanoi, 2004.